

деPOSITИХ ПРодукТІВ, Які ПоряД з гарантуванням вкладів ФГВФО, додатково страхується в страхових компаніях.

Так, Universal Bank, дбаючи про своїх клієнтів і розуміючи потребу в захисті їх заощаджень, пропонує їм послугу «Захищений депозит» у рамках партнерської програми з СК «Ренесанс життя». Зазначена послуга може бути оформлена в додаток до депозиту і не є його обов'язковою та невід'ємною частиною. У разі настання страхового випадку (втрата життя внаслідок нещасного випадку), визначені договором вигодонабувачі одразу додатково отримують страхову компенсацію, еквівалентну сумі депозиту (не очікуючи 6 місяців, щоб отримати спадок, як це передбачено законодавством). Основними умовами програми є: договір страхування оформлюється разом із депозитним договором; вигодонабувач призначається застрахованою особою; виплата страхової премії здійснюється в момент відкриття депозитного рахунка; період страхування є фіксованим протягом строку дії депозитного договору. При цьому розмір страхової премії залежить від розміру депозиту.

Підсумовуючи зазначимо, що в нинішніх умовах слід розвивати співпрацю банків та страхових компаній у сфері страхування вкладів фізичних осіб. Це суттєво вплине на рівень довіри населення до банківської системи, сприятиме інтеграції діяльності банків та страхових компаній, позитивно впливатиме на розвиток операцій, які ними виконуються.

УДК 336.71

**М. Д. Алексеєнко,**

д-р екон. наук, проф., професор кафедри банківської справи, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

**Л. М. Алексеєнко,**

д-р екон. наук, проф., професор кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування,

Тернопільського національного економічного університету

## **ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ БАНКІВ З НЕБАНКІВСЬКИМИ КОМПАНІЯМИ**

Посилення в умовах глобалізації конкуренції на ринках фінансових послуг, впровадження новітніх технологій у діяльності фінансових посередників спонукає банки розширювати спектр по-

слуг, які надаються клієнтам, і вдосконалювати канали доставки банківських продуктів споживачам. Розширення продуктового ряду та розвиток сучасних інформаційних технологій вплинули на процеси інтеграції банків з небанківськими компаніями, які спеціалізуються на наданні небазових для банків послуг (наприклад, лізингові, факторингові та страхові компанії) та/або допоміжних послуг (компанії діяльність котрих, зокрема, полягає в наданні послуг з інформаційних технологій, обробки даних або будь-яких послуг, які необхідні для здійснення банком діяльності з надання фінансових послуг).

Прикладом інтеграції банків і небанківських компаній є їх співпраця із страховими компаніями з метою координації продажів, поєднання банківських і страхових продуктів, налагодження спільних каналів їх збуту, використання однієї і тієї ж клієнтської бази з метою отримання прибутку тощо. Не є секретом, що при страхуванні кредитних ризиків банки надають перевагу «своїм» страховим компаніям. У них банки страхують зокрема заставу та життя позичальників. При цьому ризики залишаються, оскільки на вітчизняному фінансовому ринку має місце афілійованість банків і страхових компаній. Слід враховувати, що Закон України «Про банки і банківську діяльність» не дає право банкам надавати послуги у сфері страхування.

Зазначимо, що до кризи банки також активно створювали власні лізингові та факторингові компанії, а також компанії з управління активами. Фактично має місце наявність фінансових груп. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо нагляду на консолідованій основі» визначив поняття «банківська група» та передбачив введення банківського нагляду на консолідованій основі з метою забезпечення стабільності банківської системи та обмеження ризиків, на які наражається банк внаслідок участі в банківській групі. В межах банківської групи НБУ з метою нагляду виокремлює за видом діяльності підгрупи: кредитно-інвестиційну (входять банки та інші фінансові компанії, крім страхових) і страхову. Закон передбачає суттєві обмеження в діяльності банківських груп. Так, максимальний розмір участі учасників банківської групи в статутному капіталі однієї юридичної особи, що не є фінансовою установою, не повинен перевищувати 15 %, а всіх — 60 % консолідованого регулятивного капіталу банківської групи. Сума вкладень учасників банківської групи в капітал страхової компанії (компаній) має виключатися з регулятивного капіталу банківської групи. Більш того, НБУ повинен здійснювати контроль

за операціями між учасниками банківської групи. НБУ контролюватиме операції між учасниками банківської групи та їх пов'язаними особами, які не є фінансовими установами. Сукупний обсяг операцій, що генерують кредитний ризик, між учасниками банківської групи та однією пов'язаною особою банківської групи, яка не є фінансовою установою, не повинен перевищувати 5 %, а всіма — 20 % консолідованого статутного капіталу банківської групи.

В разі порушення банківського групою законодавства, нормативно-правових актів НБУ, здійснення ризикової діяльності НБУ має право застосовувати заходи впливу, зокрема встановити підвищені економічні нормативи, ліміти та обмеження щодо окремих видів операцій, а також заборонити проведення операцій між банком та іншими учасниками банківської групи.

Вимоги нагляду на консолідованій основі можуть вплинути на процеси інтеграцію окремих небанківських фінансових установ у структуру банків. Це стосується спеціалізованих компаній, які належать банкам, і здійснюють діяльність зокрема на ринку споживчого кредитування.

Процес співробітництва банків і страхових компаній, у тому числі через створення банкострахових груп, сприятиме вирішенню проблеми капіталізації, розвитку мереж і технологій збуту страхових і банківських продуктів, а також розширенню спектра послуг, котрі надаються зазначеними фінансовими посередниками клієнтами. Слід очікувати розвиток різних форм співпраці банків з іншими небанківськими компаніями, зокрема котрі надаються допоміжні послуги. Так, низка банків співробітнічає з операторами мобільного зв'язку, що дозволяє клієнтам цілодобово отримувати інформацію про свій вклад в SMS — повідомленнях на мобільний телефон. За допомогою наприклад, інтернет — банку «Приват-24» клієнти Приватбанку можуть зокрема переглядати баланс і рух коштів за своїми рахунками, оплачувати комунальні платежі, поповнювати мобільні телефони тощо. Іншим прикладом є співпраця банків з колекторськими компаніями, тобто компаніями, які за певну винагороду займаються поверненням боргів. До них по допомогу звертаються банки, які не бажають розв'язувати проблеми неплатежів за допомогою власних спеціальних структурних підрозділів.

Отже, можемо зробити висновок, що без відповідної інфраструктури банківська система не зможе бути ефективною і вирішувати поставлені перед нею завдання.